

KOMUNIKACIJOS POLITIKA

Tinkamos komunikacijos būtinybė turi teisinį pagrindą Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje, kurioje visiems ES piliečiams užtikrinama teisė gauti informaciją apie Europos reikalus. ES institucijos parengė įvairių priemonių ir paslaugų, kad galėtų palaikyti ryšį su visuomene ir ją informuoti. 2012 m. oficialiai pradėjus vykdyti Europos piliečių iniciatyvą piliečiams suteikiama daugiau galimybių tiesiogiai dalyvauti rengiant naujus teisės aktus ir sprendžiant Europos problemas.

TEISINIS PAGRINDAS

Sutartyse nėra jokio konkretaus komunikacijos politikai skirto skyriaus ar straipsnio. Tačiau ES pagrindinių teisių chartijoje, kuri, remiantis Lisabonos sutartimi, tapo privaloma ir turi tokį pat teisinį statusą kaip ir ES sutartys, visoms ES institucijoms suteikiamas bendras teisinis pagrindas informuojant plačiąją visuomenę ES laimėjimus sieti su pagrindinėmis ES vertybėmis^[1]. Susiję Chartijos straipsniai yra 11 straipsnis (informacijos ir saviraiškos laisvė, taip pat žiniasklaidos laisvė ir žiniasklaidos įvairovė), 41 straipsnis (teisė būti išklaustyti ir teisė susipažinti su savo byla), 42 straipsnis (teisė susipažinti su ES institucijų dokumentais) ir 44 straipsnis (peticijos teisė). Kadangi komunikacijos politikai Sutartyje dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) nėra numatyta atskiro teisinio pagrindo, visi ES lygmens veiksmai turi būti vykdomi vadovaujantis SESV 352 straipsniu^[2].

TIKSLAI

ES privalo pranešti ES piliečiams ir kitoms suinteresuotosioms šalims savo sprendimus ir informuoti apie vykdomą veiklą. ES institucijose dirba specialistai, kuriems skirtas konkretus biudžetas, kad būtų užtikrintas informacijos apie ES būtų prieinamumas piliečiams suprantama kalba. Naudojamos komunikacijos priemonės yra interneto svetainės, socialinės žiniasklaidos paskyros, lankytojams skirtos priemonės, visose ES valstybėse veikiančios ryšių ir vietiniai biurai, taip pat žiniasklaidai skirtos paslaugos. Jei piliečiai šiais kanalais negali rasti atsakymo į rūpimus klausimus, jie gali susisiekti su kontaktiniais centrais, kaip antai „[Europe Direct](#)“ ir „[Ask EP](#)“, į kuriuos gali rašyti arba skambinti, norėdami gauti atsakymą į savo klausimą.

Galėdami lengvai gauti informaciją ES piliečiai gali geriau naudotis savo teise dalyvauti demokratiškame Europos Sąjungos, kurioje sprendimai turi būti priimami kuo atviriau

[1]Žr. [OL C 83, 2010 3 30, p. 389](#).

[2]Žr. Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo konsoliduotą redakciją ([OL C 115, 2008 5 9, p. 199](#)).

ir arčiau piliečių, laikantis pliuralizmo, dalyvavimo, atvirumo ir skaidrumo principų, gyvenime.

Nuo 2005 m. Komisija pateikė daug politikos dokumentų dėl komunikacijos – iš to matyti, kad komunikacijos politika yra svarbi. Ji grindžiama trimis principais:

- išklaudyti visuomenę ir atsižvelgti į piliečių nuomones ir jiems rūpimus klausimus;
- paaiškinti, kokią įtaką Europos Sąjungos politika daro piliečių kasdieniam gyvenimui;
- su savo piliečiais susisiekti vietos lygmeniu – nacionalinio ir vietos lygmens aplinkoje į juos kreiptis jų pamėgtomis žiniasklaidos priemonėmis.

Dirbant J.-C. Junckerio vadovaujamai Komisijai, šios institucijos Komunikacijos generalinis direktoratas tapo tiesiogiai nuo Komisijos pirmininko priklausančia tarnyba, siekiančia šių bendrų tikslų: parodyti piliečiams, kad ES bando pagerinti jų gyvenimo sąlygas, ir paskatinti juos bendradarbiauti su ES; jie turi jausti, kad priimant sprendimus Europos lygmeniu atsižvelgiama į jų rūpesčius, taip pat turi žinoti savo teises Sąjungoje.

Rengdamosi 2019 m. gegužės mėn. vyksiantiems Europos Parlamento rinkimams ES institucijos pradėjo specialią informavimo kampaniją, siekdamos informuoti gyventojus apie rinkimus ir pabrėžti, kad jų balsai yra svarbūs.

LAIMĖJIMAI

A. Pagrindinės iniciatyvos (kai kurios):

- programa „[Europa piliečiams](#)“ (taip pat žr. toliau),
- „Europos komunikacinė partnerystė“ (taip pat žr. toliau),
- „Visuomenės informavimas apie Europą internetu. Piliečių dalyvavimo skatinimas“,
- „Diskutuokime apie Europą“ – interneto forumas, kuriame gyventojai gali pateikti rūpimus klausimus sprendimus priimančioms politikoms;
- interneto svetainę „Europa“ padaryti visoms ES institucijoms ir informacijai skirta vieno langelio principu veikiančia svetaine;
- apie Europos reikalus informuoti per audiovizualinę žiniasklaidą, pvz., Europos radijo tinklą (<http://www.euranet.eu>), vis daugiau naujienų apie ES reikalus pateikiant per naujas ir esamas audiovizualines platformas;
- panaikinti ES ir jos piliečių komunikacijos spragą veiksmingai bendradarbiaujant ir užmezgant partnerystes.

B. Programa „Europa piliečiams“

Po to, kai Tamperės (1999 m.) ir Nicos (2000 m.) Europos Vadovų Tarybose buvo paraginta vykdyti atviresnį dialogą su pilietine visuomene, Europos Vadovų Taryba 2004 m. sausio mėn. inicijavo pirmąją Bendrijos veiksmų programą aktyviam europiniam pilietiškumui skatinti (Tarybos sprendimas 2004/100/EB). Žlugus Europos konstitucijos projektui, Aktyvaus europinio pilietiškumo programą pakeitė programa „Europa piliečiams“, 2007–2013 m. laikotarpiui nustatyta Europos Parlamento ir

Tarybos sprendimu 1904/2006/EB, jai skiriant 215 mln. EUR finansinį paketą^[3]. Remdamasi 2010 m. atlikto programos laikotarpio vidurio vertinimo rekomendacijomis, 2011 m. gruodžio mėn. Europos Komisija oficialiai pasiūlė programą „Europa piliečiams“ (nors ir truputį pataisyta) toliau įgyvendinti kitos daugiamečių finansinės programos (2014–2020)^[4] laikotarpiu. Apibrėžti pagrindiniai tikslai – „labiau išsaugoti atminimą ir didinti piliečių gebėjimus dalyvauti Sąjungos lygmeniu“^[5], ir naują programą Europos Parlamentas ir Taryba oficialiai patvirtino 2014 m. balandžio 14 d. (Tarybos reglamentas (ES) Nr. 390/2014)^[6]. Programos „Europa piliečiams“ biudžetas siekia 185,5 mln. EUR, o tai yra mažiau ir už anksčiau vykdytos programos biudžetą, ir už pradinį Komisijos pasiūlymą. „Europa piliečiams“ 2014–2020 m. teikia finansavimą dviejose teminėse srityse: 1) Europos atminimas – dėmesys skiriamas Europos projekto įgyvendinimo istoriniams aspektams; ir 2) Demokratinis įsipareigojimas ir piliečių dalyvavimas – siekiama gerinti piliečių žinias apie ES politiką ir visų pirma užtikrinti aktyvų pilietinės visuomenės dalyvavimą formuojant Europos politiką. Atliekant programos „Europa piliečiams“ (2014–2020 m.) vidurio laikotarpio vertinimą, daugiausia dėmesio skiriama jos bendram teigiamam vaidmeniui skatinant piliečių dalyvavimą ir demokratinį įsitraukimą^[7].

2018 m. gegužės 30 d. Komisija paskelbė pasiūlymą dėl reglamento, kuriuo nustatoma Teisių ir vertybių programa (2021–2027 m.). Jos Piliečių aktyvumo ir dalyvavimo paprogramė pakeičia dabartinę programą „Europa piliečiams“, kurios siūlomas biudžetas yra 233 mln. EUR. 2019 m. kovo 6 d. Europos Parlamentas ir Taryba pasiekė [laikiną susitarimą](#) dėl programos. Dabar jis turi būti oficialiai patvirtintas Parlamente ir Taryboje.

C. Europos komunikacinė partnerystė

2009 m. buvo pirmieji metai, kuriais, remdamiesi bendra deklaracija „Europos komunikacinė partnerystė“^[8] (pasirašyta 2008 m. gruodžio mėn.), Europos Parlamentas, Taryba ir Komisija susitarė dėl tarpinstitucinių komunikacijos prioritetų. Pasirinkti keturi prioritetai: Europos Parlamento rinkimai, energetika ir klimato kaita, demokratinių pokyčių Vidurio ir Rytų Europoje dvidešimties metų sukaktis ir tvarus augimas, darbo vietų kūrimas ir solidarumas, juos glaudžiai siejant su Europos kūrybiškumo ir naujovių metais. Šio dokumento tikslas – „sustiprinti skirtingų ES institucijų ir valstybių narių veiklos darnumą ir sąveiką, kad piliečiai turėtų daugiau galimybių geriau suprasti ES politikos poveikį ES, šalies ir vietos lygiu“^[9].

D. Europos piliečių iniciatyva

Įtraukus Europos piliečių iniciatyvą į Lisabonos sutartį, ES piliečių balsas tapo svaresnis, nes nuo 2012 m. balandžio 1 d. jiems suteikta teisė tiesiogiai kreiptis į Komisiją, siūlant jai parengti naujas politikos iniciatyvas. Ši iniciatyva turėtų suteikti Europos demokratijai naują aspektą ir papildyti su Europos Sąjungos pilietybe susijusias teises, taip pat paskatinti visuomenės diskusijas ES politikos temomis ir

[3] Žr. [OL L 378, 2006 12 27, p. 32](#).

[4] Žr. [COM\(2011\) 0884](#).

[5] Ten pat, p. 3.

[6] Žr. [OL L 115, 2014 4 17, p. 3](#).

[7] Žr. [COM\(2018\) 0170](#).

[8] Žr. [COM\(2007\) 0569](#).

[9] Ten pat, p. 4.

padėti kurti tikrą Europos viešąją erdvę. Tikimasi, kad jos įgyvendinimas pagerins piliečių ir organizuotos pilietinės visuomenės dalyvavimą formuojant ES politiką. Kaip reikalaujama Sutartyje, Europos Komisijai pateikus pasiūlymą, Europos Parlamentas ir Taryba priėmė reglamentą, kuriame nustatomos šios naujos priemonės taikymo taisyklės ir procedūros^[10]. Europos piliečių iniciatyva sudaro galimybę milijonui piliečių iš mažiausiai ketvirtadalio ES valstybių narių paraginti Komisiją teikti pasiūlymus dėl teisės aktų tose srityse, kuriose Komisija turi įgaliojimus tai daryti. Piliečių iniciatyvos rengėjai – piliečių komitetas, sudarytas iš mažiausiai septynių ES piliečių, kurie gyvena mažiausiai septyniose skirtingose valstybėse narėse. Jie turi per vienus metus surinkti reikalingus pritarimo pareiškimus, kurių skaičių turi patvirtinti atitinkamų valstybių narių kompetentingos institucijos^[11].

EUROPOS PARLAMENTO VAIDMUO

Įsigaliojus Lisabonos sutarčiai buvo padarytas didelis poveikis ES institucijų darbui, nes daugiau dėmesio skiriama tam, kaip pasiekti ES piliečiams naudingų rezultatų paprasčiau ir demokratiškiau priimant sprendimus. Visų pirma, Reformų sutartis sustiprino Parlamento vaidmenį kuriant Europą. Europos Parlamentas, kaip tiesiogiai išrinktas visų ES piliečių interesų atstovas, yra tiesiogiai atsakingas už informacijos apie Europos reikalus teikimą ir už atstovavimą piliečių interesams bei su jais susijusių veiksmų vykdymą Europoje.

Europos Parlamentas yra Europos piliečių namai. Savo pranešimuose Parlamentas nuolat teikia išsamius pasiūlymus dėl ES ir jos piliečių santykių gerinimo. Pavyzdžiui, 2010 m. rugsėjo mėn. priimtoje rezoliucijoje Europos Parlamentas pasiūlė konkrečių būdų, kaip ES piliečius labiau įtraukti į diskusijas apie Europos reikalus^[12]. Joje buvo nagrinėjama, kaip informuojant visuomenę galima pradėti, skatinti ir toliau plėtoti Europos lygmens diskusijas. Dokumente pabrėžiama, jog, siekiant, kad būtų kuriama Europos diskusijų viešoji erdvė, labai svarbu, kad vyriausybės, politinės partijos, universitetai, visuomeniniai transliuotojai ir pačios ES institucijos geriau informuotų visuomenę.

Parlamentas skelbia informaciją ir dokumentus savo interneto svetainėje visomis 24 oficialiosiomis ES kalbomis ir aktyviai dalyvauja socialinės žiniasklaidos platformose. Žiniasklaida yra svarbiausias nuomonės sklaidėjas. Parlamentas remia žiniasklaidą teikdamas jai faktinę informaciją, priemones ir infrastruktūrą, kad ji galėtų lengviau vykdyti savo veiklą. Žiniasklaidos pranešimai taip pat yra sekami ir klaidinga informacija apie Parlamentą patikslinama skelbiant paneigimus. Be to, piliečiai gali apsilankyti didžiosiose posėdžių salėse (Strasbūre ir Briuselyje), [Parlamentariume](#) (Parlamento lankytojų centre) ir [Europos istorijos namuose](#) (abu pastarieji yra Briuselyje). Kiekvienoje valstybėje narėje Parlamentas turi bent vieną ryšių biurą. Kai kuriuose iš jų taip pat yra lankytojų centrai. Šių ryšių biurų vaidmuo – padėti piliečiams suprasti, kas yra Europos Parlamentas, ką jis veikia ir kam jis atstovauja. Biurai tai daro strategiškai bendradarbiaudami su piliečiais, suinteresuotaisiais subjektais ir žiniasklaida.

---

[10]Žr. [OL L 65, 2011 3 11, p. 1](#).

[11]Norėdami gauti daugiau informacijos apie Europos piliečių iniciatyvą ir vykdymą bei baigtų vykdyti iniciatyvų apžvalgą, žr. <http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/welcome?lg=lt>.

[12][OL C 308 E, 2011 10 20](#), p. 55.

Šiuo metu ES piliečiai jaučia sustiprėjusį priklausymo ES jausmą, ir tai džiugina, nes prieš tai ilgus metus buvo jaučiamas dažnai tiesioginis priešiškus ES, kilęs dėl pastarojo meto finansų ar politikos krizių. Vis dėlto dėl šis priklausymo ES jausmas nėra pastovus, todėl ES lygmeniu reikia tinkamų komunikacijos strategijų ir politikos. Aktyviai dalyvauti rengiant tokias strategijas ir politiką Parlamentas turi ne tik vykdydamas įsipareigojimus ES piliečiams, kuriems atstovauja, bet ir savo paties labui.

Kaip ir ankstesniais metais, Parlamentas informavo piliečius apie 2019 m. rinkimus ir jų svarbą Europos ateičiai. Instituciniai komunikacijos veiksmai buvo nešališki ir jais buvo remiamos politinių partijų ir pavienių kandidatų kampanijos. Kadangi komunikacijos veiksmai buvo nešališki, pagrindinis dėmesys buvo skiriamas ES ir Parlamento laimėjimams, o ne tam, ką jie turėtų pasiekti. Vykdamas 2019 m. Parlamento rinkimų kampaniją 24 kalbomis sukurta platforma thistimeimvoting.eu. Ji rėmė daugiau kaip 150 000 savanorių visose valstybėse narėse, kurie įsitraukė į iniciatyvą, kad Europos Parlamento rinkimuose dalyvautų daugiau žmonių ir skatino balsuoti kuo daugiau žmonių. Be to, visų valstybių narių Parlamento ryšių biurai veikia kaip vietos poreikiams pritaikyti informacijos centrai.

Katarzyna Anna Iskra
05/2019

